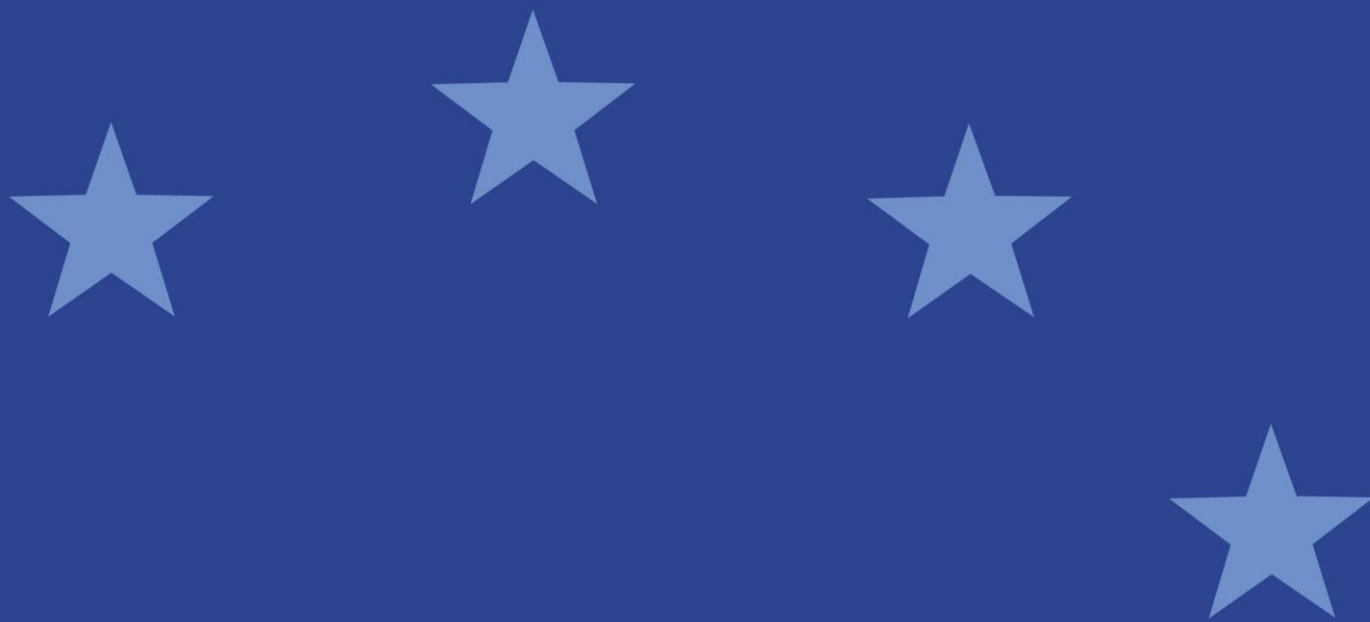


Wytyczne

dotyczące wybranych aspektów wymogów MiFID II dotyczących



Spis treści

I. Zakres stosowania	3
Odniesienia do przepisów prawa, skróty i definicje	4
II. Cel	7
III. Obowiązki w zakresie zgodności i sprawozdawczości	8
IV. Wytyczne dotyczące wybranych aspektów wymogów dyrektywy MiFID II dotyczących komórki ds. nadzoru zgodności z prawem	9
1. Obowiązki komórki ds. nadzoru zgodności z prawem	9
2. Wytyczna dotycząca wymogów w zakresie organizacji komórki ds. nadzoru zgodności z prawem	17
3. Przegląd komórki ds. nadzoru zgodności z prawem przez właściwe organy	24
VI. Tabela korelacji między wytycznymi z 2020 r. a wytycznymi z 2012 r.	26

I. Zakres stosowania

Kto?

1. Niniejsze wytyczne mają zastosowanie do właściwych organów i następujących uczestników rynków finansowych:

firm inwestycyjnych świadczących usługi inwestycyjne lub prowadzących działalność inwestycyjną lub dokonujących sprzedaży bądź doradzających klientom w zakresie lokat strukturyzowanych;

instytucji kredytowych świadczących usługi inwestycyjne lub prowadzących działalność inwestycyjną lub dokonujących sprzedaży bądź doradzających klientom w zakresie lokat strukturyzowanych;

przedsiębiorstw zbiorowego inwestowania w zbywalne papiery wartościowe (UCITS) w zakresie świadczenia usług, o których mowa w art. 6 ust. 3 dyrektywy UCITS, zgodnie z art. 6 ust. 4 tej dyrektywy; oraz

zarządzających alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi (ZAFI) w zakresie świadczenia usług, o których mowa w art. 6 ust. 4 dyrektywy w sprawie ZAFI, zgodnie z art. 6 ust. 6 tej dyrektywy.

Co?

2. Niniejsze wytyczne dotyczą art. 16 ust. 2 MiFID II i art. 22 rozporządzenia delegowanego MiFID II.

Kiedy?

3. Niniejsze wytyczne wchodzi w życie po upływie dwóch miesięcy od dnia ich publikacji na stronie internetowej ESMA we wszystkich językach urzędowych UE.
4. W tym samym dniu przestają obowiązywać wytyczne dotyczące wybranych aspektów wymogów dyrektywy MiFID dotyczących komórki ds. nadzoru zgodności z prawem¹ wydane na podstawie MiFID I.

¹ ESMA/2012/388.

Odniesienia do przepisów prawa, skróty i definicje

Odniesienia do przepisów prawa

<i>dyrektywa w sprawie ZAFI</i>	Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/61/UE z dnia 8 czerwca 2011 r. w sprawie zarządzających alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi i zmiany dyrektyw 2003/41/WE oraz rozporządzeń (WE) nr 1060/2009 i (UE) nr 1095/2010 ²
<i>CRD</i>	Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi, zmieniająca dyrektywę 2002/87/WE i uchylająca dyrektywy 2006/48/WE oraz 2006/49/WE ³
<i>CRR</i>	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012 ⁴
<i>rozporządzenie w sprawie ustanowienia ESMA</i>	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1095/2010 z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie ustanowienia Europejskiego Urzędu Nadzoru (Europejskiego Urzędu Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych), zmiany decyzji nr 716/2009/WE i uchylecia decyzji Komisji 2009/77/WE ⁵ .
<i>MIFID I</i>	Dyrektywa 2004/39/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie rynków instrumentów finansowych zmieniająca dyrektywę Rady 85/611/EWG i 93/6/EWG i dyrektywę 2000/12/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz uchylająca dyrektywę Rady 93/22/EWG ⁶
<i>MiFID II</i>	Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/65/UE z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie rynków

² Dz.U. L 174 z 1.7.2011, s. 1.

³ Dz.U. L 176 z 27.6.2013, s. 338–436.

⁴ Dz.U. L 176 z 27.6.2013, s. 1.

⁵ Dz.U. L 331 z 15.12.2010, s. 84.

⁶ Dz.U. L 145 z 30.4.2004, s. 1.

instrumentów finansowych oraz zmieniająca dyrektywę 2002/92/WE i dyrektywę 2011/61/UE⁷

rozporządzenie delegowane MiFID II

Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2017/565 z dnia 25 kwietnia 2016 r. uzupełniające dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/65/UE w odniesieniu do wymogów organizacyjnych i warunków prowadzenia działalności przez firmy inwestycyjne oraz pojęć zdefiniowanych na potrzeby tej dyrektywy⁸

dyrektywa delegowana MiFID II

Dyrektywa delegowana Komisji (UE) 2017/593 z dnia 7 kwietnia 2016 r. uzupełniająca dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/65/UE w odniesieniu do zabezpieczenia instrumentów finansowych i środków pieniężnych należących do klientów, zobowiązań w zakresie zarządzania produktami oraz zasad mających zastosowanie do oferowania lub przyjmowania wynagrodzeń, prowizji bądź innych korzyści pieniężnych lub niepieniężnych⁹

dyrektywa UCITS

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/65/WE z dnia 13 lipca 2009 r. w sprawie koordynacji przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych odnoszących się do przedsiębiorstw zbiorowego inwestowania w zbywalne papiery wartościowe (UCITS)¹⁰

dyrektywa w sprawie ZAFI

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/61/UE z dnia 8 czerwca 2011 r. w sprawie zarządzających alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi i zmiany dyrektyw 2003/41/WE oraz rozporządzeń (WE) nr 1060/2009 i (UE) nr 1095/2010¹¹

Skróty

ESMA

Europejski Urząd Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych

⁷ Dz.U. L 173 z 12.6.2014, s. 349.

⁸ Dz.U. L 87 z 31.3.2017, s. 1.

⁹ Dz.U. L 87 z 31.3.2017, s. 500.

¹⁰ Dz.U. L 302 z 17.11.2009, s. 32.

¹¹ Dz.U. L 174 z 1.7.2011, s. 1.

Definicje*firmy*

Firmy inwestycyjne (w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt 1 MiFID II) świadczące usługi inwestycyjne lub prowadzące działalność inwestycyjną lub dokonujące sprzedaży bądź doradzające klientom w zakresie lokat strukturyzowanych; instytucje kredytowe (w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt 1 CRR) świadczące usługi inwestycyjne lub prowadzące działalność inwestycyjną lub dokonujące sprzedaży bądź doradzające klientom w zakresie lokat strukturyzowanych; spółki zarządzające UCITS (w rozumieniu art. 2 ust. 1 lit. b) dyrektywy UCITS) świadczące usługi, o których mowa w art. 6 ust. 3 dyrektywy UCITS, zgodnie z art. 6 ust. 4 tej dyrektywy; oraz ZAFI (w rozumieniu art. 4 ust. 1 lit. b) dyrektywy w sprawie ZAFI) będący zewnętrznymi ZAFI, świadczący usługi, o których mowa w art. 6 ust. 4 dyrektywy w sprawie ZAFI, zgodnie z art. 6 ust. 6 tej dyrektywy.

II. Cel

5. Podstawę niniejszych wytycznych stanowi art. 16 ust. 1 rozporządzenia w sprawie ustanowienia ESMA. Celem niniejszych wytycznych jest ustanowienie spójnych, efektywnych i skutecznych praktyk nadzorczych w ramach ESNF oraz zapewnienie wspólnego, jednolitego i spójnego stosowania wybranych aspektów wymogów, o których mowa w pkt 2, do komórek ds. nadzoru zgodności z prawem przewidzianych w MiFID II.
6. ESMA oczekuje, że niniejsze wytyczne przyczynią się do ujednoczenia interpretacji oraz podejścia urzędów nadzoru do wymogów dyrektywy MiFID II dotyczących komórki ds. nadzoru zgodności z prawem, poprzez uwypuklenie szeregu istotnych zagadnień, a tym samym udoskonalenia istniejących standardów. ESMA oczekuje, że ułatwienie firmom przestrzegania standardów regulacyjnych przełoży się na zwiększenie ochrony inwestorów.

III. Obowiązki w zakresie zgodności i sprawozdawczości

Status wytycznych

7. Zgodnie z art. 16 ust. 3 rozporządzenia w sprawie ustanowienia ESMA właściwe organy i firmy są zobowiązane dołożyć wszelkich starań, aby zastosować się do niniejszych wytycznych.
8. Właściwe organy, do których odnoszą się niniejsze wytyczne, powinny się do nich zastosować poprzez odpowiednie uwzględnienie ich w swoich krajowych ramach prawnych i nadzorczych, również w sytuacji, gdy konkretne wytyczne skierowane są w pierwszej kolejności do firm. W takim przypadku właściwe organy powinny w ramach sprawowanego nadzoru zadbać o to, aby firmy przestrzegały wytycznych.

Obowiązki sprawozdawcze

9. W terminie dwóch miesięcy od daty publikacji niniejszych wytycznych na stronie internetowej ESMA we wszystkich językach urzędowych UE właściwe organy, których dotyczą niniejsze wytyczne, są zobowiązane powiadomić ESMA, czy (i) stosują się do wytycznych, (ii) nie stosują się do nich, ale zamierzają to czynić, albo czy (iii) nie stosują się i nie zamierzają zastosować się do wytycznych.
10. W przypadku niezastosowania się do wytycznych właściwe organy mają obowiązek powiadomić ESMA o powodach niestosowania się do wytycznych w terminie dwóch miesięcy od daty publikacji wytycznych na stronie internetowej ESMA we wszystkich językach urzędowych UE.
11. Formularz powiadomienia jest dostępny na stronie internetowej ESMA. Po wypełnieniu formularza należy przesłać go do ESMA.
12. Firmy nie mają obowiązku zawiadamiania, czy stosują się do niniejszych wytycznych.

IV. Wytyczne dotyczące wybranych aspektów wymogów dyrektywy MiFID II dotyczących komórki ds. nadzoru zgodności z prawem

13. W ramach swojej odpowiedzialności za zapewnienie wypełniania przez firmę obowiązków wynikających z dyrektywy MiFID II, kadra kierownicza wyższego szczebla jest zobowiązana dopilnować, żeby komórka ds. nadzoru zgodności z prawem wypełniała wymogi określone w art. 22 rozporządzenia delegowanego MiFID II.

1. Obowiązki komórki ds. nadzoru zgodności z prawem

Wytyczna dotycząca oceny ryzyka braku zgodności z prawem

(art. 22 ust. 1 i ust. 2 akapit drugi rozporządzenia delegowanego MiFID II)

Wytyczna 1

14. Zgodnie z art. 22 ust. 2 rozporządzenia delegowanego MiFID II komórka ds. nadzoru zgodności z prawem przeprowadza w ramach swoich zadań ocenę ryzyka w celu zapewnienia całościowego monitorowania ryzyka braku zgodności. Na podstawie przeprowadzonej oceny ryzyka braku zgodności komórka ds. nadzoru zgodności z prawem ustanawia program monitorowania oparty na ocenie ryzyka w celu określenia swoich priorytetów i ukierunkowania działań w zakresie monitorowania, doradztwa i pomocy.
15. Ustalenia z oceny ryzyka braku zgodności powinny być wykorzystywane do określenia programu prac komórki ds. nadzoru zgodności z prawem i efektywnego przydziału zasobów komórki. Ocena ryzyka braku zgodności powinna być poddawana regularnemu przeglądowi i, w razie konieczności, aktualizowana, aby zapewnić aktualność celów, ukierunkowania i zakresu działań służących monitorowaniu zgodności i działań doradczych.
16. Artykuł 22 ust. 1 akapit drugi rozporządzenia delegowanego MiFID II wymaga, aby określając poziom ryzyka braku zgodności, na jakie narażona jest firma, komórka ds. nadzoru zgodności z prawem uwzględniała wszystkie obszary usług inwestycyjnych, działalności inwestycyjnej i usług dodatkowych firmy. Powyższe dotyczy rodzajów będących przedmiotem obrotu i dystrybuowanych instrumentów finansowych, kategorii klientów firmy, kanałów dystrybucji oraz, w stosownych przypadkach, wewnętrznej organizacji grupy.
17. W ocenie ryzyka braku zgodności należy uwzględniać obowiązki wynikające z MiFID II, krajowe przepisy wykonawcze oraz polityki, procedury, systemy i mechanizmy kontrolne wdrożone w firmie w obszarze usług inwestycyjnych i działalności inwestycyjnej. W ocenie należy również uwzględnić wyniki działań monitorujących i wszelkie istotne ustalenia audytu wewnętrznego lub zewnętrznego.

18. Zidentyfikowane rodzaje ryzyka należy poddawać zarówno regularnemu, jak i w razie potrzeby doraźnemu przeglądowi w celu zagwarantowania, że uwzględnione zostaną wszelkie pojawiające się rodzaje ryzyka (na przykład wynikające z nowych obszarów działalności, innych zmian w strukturze firmy lub zmian obowiązujących ram prawnych).

Wytyczne dotyczące obowiązków komórki ds. nadzoru zgodności z prawem w zakresie monitorowania

(lit. a) oraz art. 22 ust. 2 akapit drugi rozporządzenia delegowanego MiFID II)

Wytyczna 2

19. Celem programu monitorowania opartego na analizie ryzyka powinna być ocena, czy działalność firmy inwestycyjnej jest prowadzona zgodnie z jej obowiązkami wynikającymi z dyrektywy MiFID II oraz czy jej wewnętrzne polityki i procedury, środki organizacyjne oraz kontrolne pozostają skuteczne i właściwe, zapewniając całościowe monitorowanie ryzyka braku zgodności.
20. W przypadku gdy firma stanowi część grupy, odpowiedzialność za komórkę ds. nadzoru zgodności z prawem spoczywa na każdej firmie w obrębie grupy. Każda z firm powinna zatem zagwarantować, żeby jej komórka ds. nadzoru zgodności z prawem pozostawała odpowiedzialna za monitorowanie własnego ryzyka braku zgodności. Powyższe dotyczy, między innymi, sytuacji, w których firma zleca wykonywanie zadań w zakresie zgodności innej firmie w grupie. Komórki ds. nadzoru zgodności z prawem w poszczególnych firmach powinny jednak mieć na uwadze grupę, do której należą, współpracując ściśle z pracownikami komórek ds. audytu, prawnych, regulacyjnych i nadzoru zgodności z prawem z innych części grupy.
21. Podstawę określenia właściwych narzędzi i metodyk wykorzystywanych przez komórkę ds. nadzoru zgodności z prawem, jak również zakresu programu monitorowania oraz częstotliwości działań monitorujących prowadzonych przez komórkę ds. nadzoru zgodności z prawem (okresowych, doraźnych lub ciągłych) powinno stanowić podejście do nadzoru zgodności z prawem oparte na ocenie ryzyka. Komórka ds. nadzoru zgodności z prawem powinna również zagwarantować, żeby jej działania monitorujące nie ograniczały się do badania dokumentacji, ale obejmowały również weryfikację wdrażania polityk i procedur w praktyce, na przykład poprzez kontrole na miejscu prowadzone w operacyjnych jednostkach organizacyjnych. Komórka ds. nadzoru zgodności z prawem powinna także rozważyć zakres przeglądów, które należy prowadzić.
22. Wśród odpowiednich narzędzi i metod prowadzenia działań monitorujących, które może wykorzystywać komórka ds. nadzoru zgodności z prawem, można wymienić między innymi:
 - (a) wykorzystanie miar zagregowanego ryzyka (na przykład wskaźników ryzyka);

- (b) wykorzystanie (dodatkowych) sprawozdań wymagających uwagi kierownictwa, dokumentowanie istotnych rozbieżności między wynikami rzeczywistymi a oczekiwaniami (raport niezgodności) lub sytuacji wymagających rozwiązania (rejestr problemów);
 - (c) ukierunkowany nadzór nad transakcjami, obserwację procedur, badanie dokumentów lub rozmowy ze stosownymi pracownikami lub, w razie potrzeby, i według uznania komórki ds. nadzoru zgodności z prawem, odpowiedniej próby klientów firmy;
23. program monitorowania powinien odzwierciedlać zmiany w profilu ryzyka firmy inwestycyjnej, które mogą wynikać np. z istotnych wydarzeń, takich jak przejęcia podmiotów gospodarczych, zmiany systemów informatycznych lub reorganizacja. Powinien on również obejmować wdrażanie i skuteczność wszelkich działań naprawczych podejmowanych przez firmę w reakcji na naruszenia MiFID II, powiązanych aktów delegowanych lub wykonawczych lub krajowych przepisów wykonawczych.
24. Działania monitorujące komórki ds. nadzoru zgodności z prawem powinny również uwzględniać:
- (a) obowiązki związane ze zgodnością danego obszaru działalności z wymogami regulacyjnymi;
 - (b) mechanizmy kontrolne pierwszego stopnia wykorzystywane w poszczególnych obszarach działalności firmy (tj. kontrola dokonywana przez jednostki operacyjne w odróżnieniu od kontroli drugiego stopnia dokonywanej przez komórkę ds. nadzoru zgodności z prawem); oraz
 - (c) przeglądy dokonywane przez komórki ds. zarządzania ryzykiem, audytu wewnętrznego lub inne komórki ds. kontroli w obszarze usług inwestycyjnych i działalności inwestycyjnej.
25. Przeglądy dokonywane przez komórki ds. kontroli powinny być skoordynowane z działaniami monitorującymi komórki ds. nadzoru zgodności z prawem, z zastrzeżeniem niezależności i uprawnień poszczególnych komórek.
26. Komórka ds. nadzoru zgodności z prawem powinna odgrywać rolę w nadzorowaniu funkcjonowania procesów związanych ze skargami oraz powinna traktować skargi jako źródło istotnych informacji w kontekście swojej ogólnej odpowiedzialności w dziedzinie monitorowania. Nie pociąga to za sobą wymogu, aby komórka ds. nadzoru zgodności z prawem odgrywała rolę w decyzjach o sposobie rozpatrzenia skarg. W związku z powyższym firmy powinny umożliwić komórce ds. nadzoru zgodności z prawem dostęp do wszystkich skarg klientów otrzymanych przez firmę.

Wytyczna dotycząca obowiązków sprawozdawczych komórki ds. nadzoru zgodności z prawem

(art. 16 ust. 2 MiFID II, art. 21 ust. 1 lit. e), ust. 2 lit. c) i ust. 3) lit. b), art. 25 ust. 2 i 3 oraz art. 26 ust. 3 i 7 rozporządzenia delegowanego MiFID II, art. 9 ust. 6 i 7 oraz art. 10 ust. 6 i 8 dyrektywy delegowanej MiFID II)

Wytyczna 3

27. Odpowiednim narzędziem pozwalającym zwrócić niezbędną uwagę kierownictwa są obowiązkowe sprawozdania dotyczące zgodności z prawem, o których mowa w art. 22 ust. 2 lit. c) i ust. 3 lit. c) oraz art. 25 ust. 2 i 3 rozporządzenia delegowanego MiFID II. Obowiązkowe sprawozdania dotyczące zgodności z prawem powinny obejmować wszystkie jednostki organizacyjne zaangażowane w świadczenie usług inwestycyjnych i działalność inwestycyjną oraz świadczenie usług dodatkowych firmy. W przypadku gdy sprawozdanie nie obejmuje całej wspomnianej działalności i wszystkich tego rodzaju usług firmy, należy w nim wyraźnie wskazać tego przyczyny.
28. W stosownych przypadkach pisemne sprawozdania dotyczące zgodności z prawem powinny uwzględniać następujące zagadnienia:
- (a) Informacje ogólne:
- informacje na temat odpowiedniości i skuteczności polityk i procedur firmy mających na celu zapewnienie wypełniania przez firmę i jej pracowników obowiązków wynikających z MiFID II;
 - stosowne zmiany i ewolucję wymogów regulacyjnych w okresie, którego dotyczy sprawozdanie;
 - zarys struktury organizacyjnej komórki ds. nadzoru zgodności z prawem, w tym ogólną liczbę zatrudnionych pracowników, ich kwalifikacje i hierarchię służbową, a w kolejnych sprawozdaniach wszelkie zmiany w tym zakresie;
- (b) Sposób monitorowania i przegląd
- sposób monitorowania przez komórkę ds. nadzoru zgodności z prawem zmian zakresu obowiązków wynikających z MiFID II oraz sposób identyfikowania na wczesnym etapie ryzyka niewywiązania się przez firmę lub jej pracowników z tych obowiązków;
 - podsumowanie kontroli na miejscu lub badania dokumentów przeprowadzonych przez komórkę ds. nadzoru zgodności z prawem;
 - podsumowanie planowanych działań monitorujących na potrzeby kolejnego przeglądu;
- (c) Ustalenia
- streszczenie głównych ustaleń przeglądu polityki i procedury, w tym ryzyk zidentyfikowanych w zakresie działań monitorujących prowadzonych przez komórkę ds. nadzoru zgodności z prawem;
 - naruszenia i niedociągnięcia w zakresie organizacji firmy i jej procesu zapewnienia zgodności z prawem;
 - liczba skarg otrzymanych w okresie objętym badaniem, o ile nie były one jeszcze przedmiotem innej sprawozdawczości. W przypadku gdy w wyniku przeglądu skarg klientów wykryto szczególne kwestie dotyczące zgodności z prawem lub ryzyka w odniesieniu do polityk lub procedur przyjętych przez firmę

na potrzeby świadczenia usług inwestycyjnych i prowadzenia działalności inwestycyjnej, w sprawozdaniu należy uwzględnić te kwestie;

(d) Podjęte działania

- streszczenie wszelkich działań podjętych w celu wyeliminowania istotnego ryzyka niewypełnienia przez firmę lub jej pracowników obowiązków wynikających z MiFID II;
- środki, które już podjęto i które mają zostać podjęte w celu zapewnienia zgodności ze zmienionymi wymogami;
- sposób reagowania na otrzymywane skargi i wypłaty środków dokonane w związku ze skargą, o ile nie zostały one jeszcze ujęte w innych sprawozdaniach. Działania w zakresie szczególnych kwestii związanych ze zgodnością z prawem lub ryzykiem w odniesieniu do polityk lub procedur przyjętych przez firmę w zakresie świadczenia usług inwestycyjnych i prowadzenia działalności inwestycyjnej w wyniku przeglądu skarg klientów;

(e) Inne zagadnienia

- inne istotne zagadnienia dotyczące zgodności z prawem, które wystąpiły od ostatniego sprawozdania;
- przegląd istotnej korespondencji z właściwymi organami; oraz
- informacje dotyczące wszelkich odstępstw ze strony kadry kierowniczej wyższego szczebla od ważnych zaleceń lub ocen wydanych przez komórkę ds. nadzoru zgodności z prawem;
- informacje dotyczące wszelkich odstępstw od zasady, zgodnie z którą pozostałym jednostkom organizacyjnym nie wolno wydawać poleceń pracownikom odpowiedzialnym za zgodność z prawem ani w inny sposób wpływać na wykonywane przez nich czynności; oraz
- w przypadku gdy firma korzysta ze zwolnienia z obowiązku wyznaczenia inspektora nadzoru, którego wyłącznym zadaniem byłoby pełnienie funkcji komórki ds. nadzoru zgodności z prawem, ocenę ciągłej odpowiedniości mechanizmów służących zapobieganiu konfliktom interesów.

29. W części sprawozdania dotyczącej zasad zarządzania produktami firmy komórka ds. nadzoru zgodności z prawem powinna również – jeżeli jest to istotne w świetle sytuacji firmy (np. znaczenia firmy jako producenta lub dystrybutora produktu) – uwzględnić co najmniej:

- (a) informacje na temat udziału komórki ds. nadzoru zgodności z prawem w opracowywaniu, monitorowaniu i przeglądzie polityk i procedur firmy w zakresie zarządzania produktami;
- (b) wszystkie wyszczególnione w art. 22 ust. 2 rozporządzenia delegowanego MiFID II zagadnienia istotne z perspektywy monitorowania zarządzania produktami firmy przez komórkę ds. nadzoru zgodności z prawem (na przykład ustalenia komórki dotyczące polityk i procedur zarządzania produktami przedsiębiorstwa, ich naruszeń i niedociągnięć, a także działań, które zostały lub mają zostać podjęte w celu ich usunięcia).

(c) Sporządzane systematycznie informacje na temat instrumentów finansowych tworzonych/dystrybuowanych przez firmę, w tym informacje dotyczące strategii dystrybucji, o której mowa w art. 9 ust. 6 i art. 10 ust. 8 dyrektywy delegowanej MiFID II, a mianowicie co najmniej:

- informacje o liczbie i charakterze tworzonych lub dystrybuowanych (w zależności od przypadku) produktów, w tym o odpowiednich rynkach docelowych i inne informacje pochodzące z danego procesu zatwierdzania produktu, niezbędne do oceny ryzyka braku zgodności w szczególności z polityką zarządzania produktami firmy (np. dotyczące złożoności produktu, występowania konfliktów interesów w związku z produktem, w szczególności istotne dane z analizy scenariuszy, informacje o stosunku kosztów do zysku), ze szczególnym uwzględnieniem nowych rodzajów produktów tworzonych lub dystrybuowanych w okresie sprawozdawczym, jak również tych, których cechy uległy w tym okresie istotnej zmianie;
- (w przypadku firm tworzących produkty) w ramach informacji o strategii dystrybucji: informacje o poszczególnych dystrybutorach, ze szczególnym uwzględnieniem nowych dystrybutorów;
- informację o tym, czy produkty są dystrybuowane poza ich (pozytywnym) rynkiem docelowym i w jakim zakresie,

w celu przeprowadzenia oceny, czy stosowane przez firmę zasady zarządzania produktami funkcjonują zgodnie z założeniami. W tym celu komórka ds. nadzoru zgodności z prawem może poddać krytycznej analizie wszelkie prace, sprawozdania lub metody, o których informacje uzyskała od komórki firmy lub pracowników opracowujących zasady zarządzania produktami. Zgodnie z zasadą proporcjonalności, w przypadku omawiania w sprawozdaniu, na przykład, zasad zarządzania produktami firmy, informacje na temat prostszych, bardziej powszechnych produktów mogą być mniej szczegółowe, natomiast produkty charakteryzujące się złożonością/ryzykiem lub innymi istotnymi cechami (brak możliwości upłynnienia lub innowacyjność) powinny być opisane bardziej szczegółowo.

30. Z zastrzeżeniem zasady proporcjonalności firmy powinny preferować organizację, w której komórka ds. nadzoru zgodności z prawem i komórka ds. zarządzania skargami są odpowiednio oddzielone. W przypadku gdy komórka ds. nadzoru zgodności z prawem firmy działa również jako jej komórka ds. zarządzania skargami, w sprawozdaniu dotyczącym zgodności należy odnieść się do wszystkich kwestii wynikających z wdrożenia zasad firmy służących ocenie, minimalizowaniu i eliminowaniu wszelkich konfliktów interesów między tymi dwiema komórkami, w szczególności, wszelkich stwierdzonych uchybień w zakresie wywiązywania się przez firmę z obowiązków dotyczących rozpatrywania skarg.
31. Komórka ds. nadzoru zgodności z prawem powinna rozważyć konieczność wprowadzenia dodatkowych linii sprawozdawczości do odpowiednich komórek ds. nadzoru zgodności z prawem grupy.
32. Właściwe organy mogą przyjąć różne podejścia do nadzorowania wywiązywania się przez komórkę ds. nadzoru zgodności z prawem z obowiązków sprawozdawczych.

Przykładowo niektóre właściwe organy wymagają od firm regularnego lub doraźnego przekazywania sprawozdań komórki ds. nadzoru zgodności z prawem, podczas gdy inne wymagają od kadry kierowniczej wyższego szczebla dostarczania sprawozdań opatrzonych przypisami zawierającymi wyjaśnienia dotyczące ustaleń komórki ds. nadzoru zgodności z prawem. Dzięki takim praktykom właściwe organy zyskują bezpośredni ogląd działań firmy służących zapewnieniu zgodności z prawem oraz wszelkich naruszeń przepisów.

Wytyczna dotycząca obowiązków komórki ds. nadzoru zgodności z prawem w zakresie doradztwa i pomocy

(art. 22 ust. 2 lit. b) i art. 27 ust. 3 rozporządzenia delegowanego MiFID II)

Wytyczna 4

33. Firmy powinny zapewnić wykonywanie przez komórkę ds. nadzoru zgodności z prawem jej obowiązków w zakresie doradztwa i pomocy, w tym udzielanie wsparcia dla szkoleń pracowników i kierownictwa, świadczenie bieżącej pomocy pracownikom i kierownictwu oraz udział w ustanawianiu nowych polityk i procedur w firmie (np. polityki wynagrodzeń firmy lub polityk i procedur zarządzania produktami firmy)
34. Firmy powinny krzewić i wzmacniać kulturę zgodności w całej firmie, do czego powinna przyczyniać się kadra kierownicza wyższego szczebla. Celem propagowania kultury zgodności jest nie tylko tworzenie ogólnego otoczenia umożliwiającego rozwiązywanie problemów dotyczących zgodności, ale także angażowanie pracowników we wcielanie w życie zasady wzmacniania ochrony inwestorów oraz budowanie stabilności systemu finansowego.
35. Firma zobowiązana jest zapewnić odpowiednie przeszkolenie swoich pracowników¹². Komórka ds. nadzoru zgodności z prawem powinna wspierać jednostki organizacyjne w obszarze usług inwestycyjnych i działalności inwestycyjnej (tj. wszystkich pracowników bezpośrednio lub pośrednio zaangażowanych w świadczenie usług i prowadzenie działalności inwestycyjnej) w przeprowadzaniu wszelkich szkoleń. Wsparcie dotyczące szkoleń i nie tylko powinno skupiać się w szczególności, ale nie wyłącznie, na:
 - (a) wewnętrznych politykach i procedurach firmy oraz jej strukturze organizacyjnej w obszarze usług inwestycyjnych i działalności inwestycyjnej; oraz
 - (b) dyrektywie MiFID II, aktach delegowanych i wykonawczych do niej, krajowych przepisach wykonawczych, stosownych standardach, wytycznych i innych wskazówkach określonych przez ESMA i właściwe organy oraz na innych mających zastosowanie wymogach nadzorczych i regulacyjnych, jak też wszelkich ich zmianach.
36. Szkolenia powinny się odbywać regularnie, a w miarę konieczności należy prowadzić szkolenia dostosowane do potrzeb. Szkolenia należy przeprowadzać stosownie do

¹² Zob. Wytyczne dotyczące oceny wiedzy i kompetencji; ESMA71-1154262120-153 EN (rev)

okoliczności – np. dla wszystkich pracowników firmy, dla konkretnych jednostek organizacyjnych lub dla danej osoby.

37. Szkolenia należy opracowywać na bieżąco, tak aby uwzględniały one wszelkie stosowne zmiany (np. nowe prawodawstwo, standardy lub wytyczne wydane przez ESMA i właściwe organy, oraz zmiany modelu biznesowego firmy).
38. Komórka ds. nadzoru zgodności z prawem powinna monitorować, we współpracy z zespołem kierownictwa, które ponosi ostateczną odpowiedzialność wykonawczą, czy pracownicy w obszarze usług inwestycyjnych i działalności inwestycyjnej mają wystarczający poziom świadomości oraz prawidłowo stosują polityki i procedury firmy.
39. Pracownicy ds. nadzoru zgodności z prawem powinni również służyć pomocą w bieżącej działalności pracownikom jednostek operacyjnych oraz być gotowi odpowiadać na pytania wynikające z bieżącej działalności.
40. Firmy powinny zapewnić udział komórki ds. nadzoru zgodności z prawem w opracowywaniu stosownych polityk i procedur firmy w obszarze usług inwestycyjnych i działalności inwestycyjnej oraz usług dodatkowych (np. polityki wynagrodzeń firmy lub polityk i procedur firmy w zakresie zarządzania produktami). W tym kontekście komórce ds. nadzoru zgodności z prawem należy na przykład umożliwić słuzenie jednostkom organizacyjnym wiedzą fachową i poradami w dziedzinie zgodności z prawem w odniesieniu do wszystkich decyzji strategicznych lub nowych modeli biznesowych lub też wdrażania nowych strategii reklamowych w obszarze usług inwestycyjnych i działalności inwestycyjnej. Jeżeli odbiorcy nie stosują się do porad komórki ds. nadzoru zgodności z prawem, komórka ta powinna udokumentować ten fakt i wskazać go w swoich sprawozdaniach dotyczących zgodności z prawem (w razie konieczności w sprawozdaniach doraźnych).
41. Firmy powinny zapewnić udział komórki ds. nadzoru zgodności z prawem we wszystkich znaczących modyfikacjach organizacji firmy w obszarze usług inwestycyjnych i działalności inwestycyjnej oraz usług dodatkowych. Dotyczy to też procesu decyzyjnego związanego z zatwierdzaniem nowych obszarów działalności biznesowej lub nowych produktów finansowych, a także kształtowania polityki wynagrodzeń pracowników. W tym kontekście komórka ds. nadzoru zgodności z prawem powinna zyskać prawo udziału w procesie zatwierdzania produktów odpowiednio przez twórców produkty i ich dystrybutorów. W związku z tym kadra kierownicza wyższego szczebla powinna zachęcać jednostki organizacyjne, żeby konsultowały w stosownych przypadkach terminowo swoje działania z komórką ds. nadzoru zgodności z prawem.
42. Firmy powinny zapewnić udział komórki ds. nadzoru zgodności z prawem w wymianie wszelkiej istotnej nierutynowej korespondencji z właściwymi organami na temat usług inwestycyjnych i działalności inwestycyjnej.

2. Wytyczna dotycząca wymogów w zakresie organizacji komórki ds. nadzoru zgodności z prawem

Wytyczna dotycząca skuteczności komórki ds. nadzoru zgodności z prawem

(art. 21 ust. 1 lit. d) i art. 22 ust. 3 lit. a) rozporządzenia delegowanego MiFID II)

Wytyczna 5

43. Zapewniając przydzielenie komórce ds. nadzoru zgodności z prawem odpowiednich zasobów ludzkich i innych, firmy powinny uwzględnić skalę oraz rodzaje swoich usług inwestycyjnych i działalności inwestycyjnej oraz usług dodatkowych.
44. Liczba pracowników niezbędnych do wykonywania zadań komórki ds. nadzoru zgodności z prawem zależy w dużej mierze od charakteru usług inwestycyjnych, działalności inwestycyjnej i usług dodatkowych oraz innych usług firmy. W przypadku znaczącego powiększenia zakresu działalności jednostek organizacyjnych danej firmy, firma ta powinna zapewnić powiększenie komórki ds. nadzoru zgodności z prawem stosownie do potrzeb wynikających ze zmian ryzyka braku zgodności firmy. Kadra kierownicza wyższego szczebla powinna regularnie, a przynajmniej raz w roku, monitorować, czy liczba pracowników i ich poziom wiedzy fachowej są nadal wystarczające do wypełniania obowiązków komórki ds. nadzoru zgodności z prawem.
45. Oprócz zasobów ludzkich komórce ds. nadzoru zgodności z prawem należy przydzielić wystarczające zasoby informatyczne.
46. Jeżeli firma sporządza budżety dla poszczególnych komórek lub jednostek, komórce ds. nadzoru zgodności z prawem należy przydzielić budżet współmierny do poziomu ryzyka braku zgodności, na które narażona jest firma. Przed określeniem budżetu należy skonsultować się z inspektorem nadzoru. Wszelkie decyzje o znaczących cięciach budżetowych należy udokumentować na piśmie i opatrzyć szczegółowym wyjaśnieniem.
47. Aby zapewnić pracownikom ds. nadzoru zgodności z prawem stały dostęp do odpowiednich informacji niezbędnych do wykonywania powierzonych im zadań, firmy powinny zapewnić dostęp do wszystkich odpowiednich baz danych i zapisów (takich jak nagrania rozmów telefonicznych i zapisy korespondencji elektronicznej, o których mowa w art. 76 rozporządzenia delegowanego MiFID II). Aby uzyskać stały ogląd obszarów firmy, w których mogą pojawić się informacje szczególnie chronione lub istotne, inspektor nadzoru powinien mieć dostęp do wszystkich odpowiednich systemów informacyjnych firmy, jak również wszystkich sprawozdań z audytu wewnętrznego lub zewnętrznego bądź innych sprawozdań dla kadry kierowniczej wyższego szczebla lub komórki nadzorczej, jeżeli taka istnieje. W stosownych przypadkach inspektor nadzoru powinien również móc uczestniczyć w posiedzeniach kadry kierowniczej wyższego szczebla lub komórki nadzorczej. W przypadku nieprzyznania mu takiego prawa (co powinno stanowić wyjątek) należy ten fakt udokumentować i uzasadnić na piśmie. Inspektor nadzoru powinien posiadać dogłębną wiedzę na temat organizacji, kultury organizacyjnej oraz procesów decyzyjnych firmy, aby móc określić, które posiedzenia są na tyle ważne, że powinien w nich uczestniczyć.

48. W szczególności ważne jest, aby firma wprowadziła niezbędne rozwiązania zapewniające efektywną wymianę informacji między komórką ds. nadzoru zgodności z prawem a innymi komórkami ds. kontroli (np. ds. audytu wewnętrznego i zarządzania ryzykiem), jak również z wszystkimi audytorami wewnętrznymi lub zewnętrznymi.

Wytyczna dotycząca umiejętności, wiedzy, wiedzy fachowej i uprawnień komórki ds. nadzoru zgodności z prawem

(art. 21 ust. 1 lit. d) oraz art. 22 ust. 3 lit. a) i b) rozporządzenia delegowanego MiFID II)

Wytyczna 6

49. Pracownicy firmy odpowiedzialni za zgodność z prawem muszą posiadać niezbędne umiejętności, wiedzę i wiedzę fachową, aby wypełniać swoje obowiązki wynikające z art. 21 ust. 1 lit. d) rozporządzenia delegowanego MiFID II. Ponadto komórka ds. nadzoru zgodności z prawem musi posiadać niezbędne uprawnienia zgodnie z art. 22 ust. 3 lit. a) rozporządzenia delegowanego MiFID II. Niniejsze wymogi powinny być w szczególności brane pod uwagę przez firmy przy powoływaniu inspektora nadzoru. Zważywszy na charakter funkcji i zadań powierzonych inspektorowi nadzoru, osoba pełniąca tę funkcję powinna wykazywać się wysokimi standardami etyki zawodowej i uczciwością.
50. W celu zapewnienia komórce ds. nadzoru zgodności z prawem odpowiedniego autorytetu niezbędnego do wykonywania powierzonych jej obowiązków, kadra kierownicza wyższego szczebla firmy powinna wspierać ją w wykonywaniu tych obowiązków. Autorytet implikuje posiadanie dostatecznej wiedzy fachowej oraz stosownych umiejętności osobistych (np. zdolności oceny) i można go wzmocnić poprzez wyraźne wskazanie konkretnych uprawnień pracowników ds. nadzoru zgodności z prawem w polityce ds. zgodności z prawem firmy.
51. Wszyscy pracownicy komórki ds. nadzoru zgodności z prawem powinni co najmniej posiadać znajomość dyrektywy MiFID II i wszystkich powiązanych aktów delegowanych i wykonawczych, krajowych przepisów wykonawczych, jak też wszystkich stosownych standardów, wytycznych i innych wskazówek wydanych przez ESMA oraz właściwe organy, w zakresie w jakim są one istotne z punktu widzenia wykonywania zadań w zakresie zgodności z prawem. Pracownicy ds. nadzoru zgodności z prawem powinni przechodzić regularne szkolenia w celu utrzymania odpowiedniego poziomu wiedzy. Wyznaczony inspektor nadzoru musi cechować się wyższym poziomem wiedzy fachowej.
52. Inspektor nadzoru powinien dysponować dostatecznie szeroką wiedzą i doświadczeniem oraz odpowiednio wysokim poziomem wiedzy fachowej, żeby móc przyjąć na siebie odpowiedzialność za ogólne funkcjonowanie komórki ds. nadzoru zgodności z prawem i zapewnić jej skuteczność. Na szczeblu krajowym państwa członkowskie mogą wprowadzić różne rozwiązania umożliwiające weryfikację posiadania niezbędnej wiedzy lub doświadczenia. Na przykład niektóre właściwe organy wydają licencję mianowanemu inspektorowi nadzoru lub zatwierdzają jego mianowanie po ocenie kwalifikacji inspektora nadzoru. Ocena ta może obejmować analizę życiorysu

inspektora nadzoru oraz rozmowę z wyznaczoną osobą lub konieczność zdania egzaminu. Taki proces wydawania licencji może wzmocnić pozycję komórki ds. nadzoru zgodności z prawem w obrębie firmy i w relacjach z osobami trzecimi. Inne podejście regulacyjne polega na wymaganiu oceny kwalifikacji inspektora nadzoru wyłącznie od kadry kierowniczej wyższego szczebla firmy inwestycyjnej. Kadra kierownicza wyższego szczebla ocenia kwalifikacje przyszłego inspektora nadzoru przed mianowaniem. To, czy firma inwestycyjna we właściwy sposób wypełnia wymogi określone w art. 21 ust. 1 lit. d) i art. 22 ust. 3 lit. a) i b), podlega następnie ocenie w ramach ogólnego przeglądu przestrzegania przez firmę odpowiednich wymogów MiFID II.

53. Inspektor nadzoru powinien posiadać wystarczające doświadczenie zawodowe umożliwiające mu ocenę ryzyka braku zgodności i konfliktów interesów nieodłącznie związanych z działalnością firmy. Wymagane doświadczenie zawodowe można nabyć między innymi na stanowiskach operacyjnych, jak też podczas pełnienia innych funkcji kontrolnych lub regulacyjnych. W niektórych jurysdykcjach doświadczenie zawodowe jest uznawane tylko wówczas, gdy zostało zdobyte na przestrzeni określonego minimalnego okresu i nie uległo dezaktualizacji.
54. Inspektor nadzoru powinien posiadać szczegółową wiedzę na temat poszczególnych rodzajów działalności prowadzonej przez firmę. Zakres wymaganej wiedzy fachowej może się różnić w zależności od firmy, gdyż charakter najważniejszych rodzajów ryzyka braku zgodności w poszczególnych firmach bywa różny. Nowo zatrudniony inspektor nadzoru może zatem potrzebować dodatkowej wiedzy specjalistycznej na temat konkretnego modelu biznesowego firmy nawet w przypadku, gdy był uprzednio inspektorem nadzoru w innej firmie.

Wytyczna dotycząca stałości komórki ds. nadzoru zgodności z prawem

(art. 22 ust. 2 akapit pierwszy rozporządzenia delegowanego MiFID II)

Wytyczna 7

55. Zgodnie z art. 22 ust. 2 akapit pierwszy rozporządzenia delegowanego MiFID II firmy są zobowiązane dopilnować, aby komórka ds. nadzoru zgodności z prawem wypełniała swoje zadania i obowiązki w sposób stały. W związku z tym firmy powinny opracować odpowiednie rozwiązania zapewniające wykonywanie obowiązków inspektora nadzoru pod jego nieobecność, oraz odpowiednie rozwiązania zapewniające bieżące wykonywanie obowiązków komórki ds. nadzoru zgodności z prawem. Istnienie tych rozwiązań należy udokumentować na piśmie.
56. Firmy powinny zapewnić, np. poprzez wewnętrzne procedury i system zastępstw, odpowiednie wypełnianie obowiązków komórki ds. nadzoru zgodności z prawem podczas nieobecności inspektora nadzoru.
57. Obowiązki i kompetencje, jak również uprawnienia pracowników komórki ds. nadzoru zgodności z prawem, należy określić w „polityce zgodności” lub w innych ogólnych

politykach lub dokumentach wewnętrznych uwzględniających zakres i charakter usług inwestycyjnych oraz działalności inwestycyjnej firmy. Powinny one obejmować informacje na temat programu monitorowania i obowiązków sprawozdawczych komórki ds. nadzoru zgodności z prawem, jak też informacje na temat opartego na ocenie ryzyka podejścia komórki ds. nadzoru zgodności z prawem do działań monitorujących. Stosowne zmiany mających zastosowanie wymogów powinny niezwłocznie znajdować odzwierciedlenie w aktualizacjach tych polityk/dokumentów.

58. Komórka ds. nadzoru zgodności z prawem powinna prowadzić swoje działania w sposób stały, a nie tylko w szczególnych okolicznościach. Wymaga to prowadzenia regularnego monitorowania w oparciu o harmonogram monitorowania. Działania monitorujące powinny regularnie obejmować wszystkie najważniejsze obszary usług inwestycyjnych i działalności inwestycyjnej firmy, z uwzględnieniem ryzyka braku zgodności związanego z poszczególnymi obszarami działalności. Komórka ds. nadzoru zgodności z prawem powinna mieć zdolność niezwłocznego reagowania na nieprzewidziane zdarzenia, w razie potrzeby poprzez przeorientowanie działań w krótkim czasie.

Wytyczna dotycząca niezależności komórki ds. nadzoru zgodności z prawem

(art. 22 ust. 3 lit. b), d) i e) rozporządzenia delegowanego MiFID II)

Wytyczna 8

59. Firmy powinny zapewnić komórce ds. nadzoru zgodności z prawem miejsce w strukturze organizacyjnej gwarantujące niezależne wykonywanie zadań przez inspektora nadzoru i pozostałych pracowników komórki.
60. Kierownictwo wyższego szczebla jest odpowiedzialne za ustanowienie odpowiedniej organizacji ds. nadzoru zgodności z prawem oraz monitorowanie skuteczności funkcjonowania utworzonej organizacji, natomiast zadania komórki ds. nadzoru zgodności z prawem powinny być wykonywane niezależnie od kierownictwa wyższego szczebla i pozostałych jednostek firmy. Sposób organizacji firmy powinien w szczególności uniemożliwiać innym jednostkom organizacyjnym wydawanie poleceń pracownikom ds. nadzoru zgodności z prawem lub wpływanie w inny sposób na nich i ich działania. Komórka ds. nadzoru zgodności z prawem powinna ponadto wdrożyć odpowiedni proces eskalowania problemów kadrze kierowniczej wyższego szczebla.
61. Jeżeli kadra kierownicza wyższego szczebla postępuje niezgodnie z ważnymi zaleceniami lub ocenami wydanymi przez komórkę ds. nadzoru zgodności z prawem, inspektor nadzoru powinien udokumentować ten fakt i wskazać go w sprawozdaniu dotyczącym zgodności z prawem.

Wytyczne dotyczące proporcjonalności w odniesieniu do skuteczności komórki ds. nadzoru zgodności z prawem

(art. 22 ust. 4 rozporządzenia delegowanego MiFID II)

Wytyczna 9

62. Firmy powinny podjąć decyzję o tym, jakie środki, w tym środki organizacyjne i poziom przydzielonych zasobów, są optymalne z punktu widzenia zapewnienia skuteczności komórki ds. nadzoru zgodności z prawem w konkretnych warunkach funkcjonowania firmy.
63. Decydując, czy wymogi określone w art. 22 ust. 3 lit. d) i e) rozporządzenia delegowanego MiFID II są proporcjonalne i czy ich komórka ds. nadzoru zgodności z prawem jest nadal skuteczna, firmy powinny uwzględnić co najmniej następujące kryteria:
- a) rodzaje usług inwestycyjnych i działalności inwestycyjnej oraz usług dodatkowych i innej działalności gospodarczej prowadzonej przez firmę inwestycyjną (w tym niezwiązanej z usługami inwestycyjnymi i działalnością inwestycyjną oraz usługami dodatkowymi);
 - b) wzajemne zależności między usługami inwestycyjnymi i działalnością inwestycyjną oraz usługami dodatkowymi i inną działalnością gospodarczą prowadzoną przez firmę;
 - c) zakres oraz skalę świadczonych usług inwestycyjnych i działalności inwestycyjnej oraz usług dodatkowych (w ujęciu bezwzględnym oraz w stosunku do pozostałej działalności gospodarczej), sumę bilansową i dochody firmy z prowizji i opłat, jak też inne dochody z tytułu świadczenia usług inwestycyjnych i działalności inwestycyjnej oraz usług dodatkowych;
 - d) rodzaje instrumentów finansowych oferowanych klientom;
 - e) rodzaje klientów, do których firma kieruje swoją ofertę (profesjonalni, detaliczni, uprawnieni kontrahenci);
 - f) liczbę pracowników;
 - g) to, czy firma należy do grupy w rozumieniu art. 2 pkt 11 CRD;
 - h) usługi świadczone za pośrednictwem sieci handlowej, np. agentów lub oddziałów;
 - i) działalność transgraniczną prowadzoną przez firmę; oraz
 - j) organizację i stopień zaawansowania systemów informatycznych.
64. Właściwe organy mogą również uznać te kryteria za przydatne do celów określenia, które rodzaje firm mogą skorzystać ze zwolnienia związanego z zasadą proporcjonalności na mocy art. 22 ust. 4 rozporządzenia delegowanego MiFID II.
65. Firma może na przykład kwalifikować się do zwolnienia związanego z zasadą proporcjonalności, jeżeli wykonywanie niezbędnych zadań związanych z nadzorem zgodności z prawem nie wymaga pełnoetatowego stanowiska z racji charakteru, skali i stopnia złożoności działalności firmy oraz charakteru i zakresu oferowanych usług inwestycyjnych i działalności inwestycyjnej oraz usług dodatkowych.
66. Chociaż powołanie inspektora nadzoru jest wymagane zawsze, dla niektórych firm utrzymywanie inspektora nadzoru, który nie pełni żadnej innej funkcji, może być w niektórych okolicznościach (np. w przypadku małych firm prowadzących ograniczoną i nieskomplikowaną działalność lub działalność na małą skalę) nieproporcjonalne. W

przypadku gdy firma korzysta ze zwolnienia (którego zasadność należy każdorazowo oceniać i uzasadnić z osobna), niezbędne jest zminimalizowanie konfliktu interesów zachodzącego między zadaniami wykonywanymi przez zainteresowane osoby.

67. Firma, która w świetle zasady proporcjonalności nie jest zobowiązana spełniać wszystkich wymogów określonych w art. 22 ust. 3 rozporządzenia delegowanego MiFID II, może łączyć komórki ds. prawnych i ds. nadzoru zgodności z prawem. Firmy większe lub prowadzące bardziej złożoną działalność powinny jednak unikać takiego łączenia, jeżeli mogłoby ono zagrozić skuteczności komórki ds. nadzoru zgodności z prawem.
68. W przypadku gdy firma korzysta ze zwolnienia związanego z zasadą proporcjonalności, powinna odnotować jego uzasadnienie w dokumentacji, tak aby umożliwić właściwemu organowi jego ocenę.

Wytyczne dotyczące łączenia komórki ds. nadzoru zgodności z prawem z innymi komórkami ds. kontroli wewnętrznej

(art. 22 ust. 3 lit. d) rozporządzenia delegowanego MiFID II)

Wytyczna 10

69. Firma powinna preferować organizację, w której komórki ds. kontroli są odpowiednio oddzielone. Łączenie komórki ds. nadzoru zgodności z prawem z innymi komórkami ds. kontroli może być dopuszczalne, jeżeli nie zagraża ono skuteczności i niezależności komórki ds. nadzoru zgodności z prawem. Każde takie połączenie należy udokumentować, przedstawiając, między innymi, uzasadnienie połączenia, tak aby właściwe organy mogły ocenić, czy łączenie komórek jest w danych okolicznościach właściwe. Jeżeli jednak powołano komórkę ds. audytu wewnętrznego, która funkcjonuje w firmie inwestycyjnej zgodnie z art. 24 rozporządzenia delegowanego MiFID II, wówczas zgodnie z art. 24 komórki tej nie można łączyć z innymi komórkami ds. kontroli, takimi jak komórka ds. nadzoru zgodności z prawem.
70. Co do zasady pracownicy komórki ds. nadzoru zgodności z prawem nie powinni być zaangażowani w monitorowaną przez siebie działalność. Łączenie komórki ds. nadzoru zgodności z prawem z innymi jednostkami ds. kontroli tego samego stopnia (np. zapobiegania praniu pieniędzy) może być jednak dopuszczalne, jeżeli nie prowadzi ono do konfliktów interesów ani nie zagraża skuteczności komórki ds. nadzoru zgodności z prawem.
71. To, czy pracownicy innych komórek ds. kontroli wykonują również zadania związane z nadzorem zgodności z prawem, należy także uwzględnić przy określaniu niezbędnej liczby pracowników komórki ds. nadzoru zgodności z prawem.
72. Niezależnie od tego, czy komórka ds. nadzoru zgodności z prawem jest połączona z innymi komórkami ds. kontroli, komórka ds. nadzoru zgodności z prawem powinna koordynować swoją działalność z działalnością kontrolną drugiego stopnia prowadzoną przez pozostałe jednostki wykonujące inne funkcje kontrolne.

73. W przypadku gdy inspektor nadzoru nie został wyznaczony jako jedna osoba, o której mowa w art. 7 dyrektywy delegowanej MiFID II, zarówno osoba, o której mowa w art. 7 dyrektywy delegowanej MiFID II, jak i inspektor nadzoru powinni działać niezależnie, przy czym inspektor nadzoru nie powinien nadzorować ani wydawać poleceń osobie, o której mowa w art. 7 dyrektywy delegowanej MiFID II.
74. W przypadku gdy komórka ds. nadzoru zgodności z prawem jest połączona z innymi komórkami ds. kontroli, o których mowa w pkt 69 lub jeżeli jest ona również odpowiedzialna za inne zadania (np. przeciwdziałanie praniu pieniędzy), firma powinna stale przeznaczać dostateczne zasoby na zapewnienie zgodności z MiFID.

Wytyczne dotyczące outsourcingu komórki ds. nadzoru zgodności z prawem

(art. 22 i 31 rozporządzenia delegowanego MiFID II)

Wytyczna 11

75. W sytuacji gdy całość lub część działań komórki ds. nadzoru zgodności z prawem jest przedmiotem outsourcingu, firmy powinny zapewnić spełnienie wszystkich odpowiednich wymogów dotyczących komórki ds. nadzoru zgodności z prawem.
76. Wymogi dotyczące outsourcingu krytycznych lub istotnych funkcji określone w art. 16 ust. 5 MiFID II oraz art. 31 rozporządzenia delegowanego MiFID II mają pełne zastosowanie do outsourcingu komórki ds. nadzoru zgodności z prawem.
77. Firmom wolno zlecać w drodze outsourcingu wyłącznie zadania, lecz nie obowiązki: firmy chcące skorzystać z outsourcingu, pozostają w pełni odpowiedzialne za zadania będące przedmiotem outsourcingu. Innymi słowy, zgodnie z art. 31 ust. 2 lit. e) rozporządzenia delegowanego MiFID II, firma inicjująca outsourcing musi być niezmiennie zdolna do kontrolowania zleconych zadań i zarządzania ryzykiem związanym z outsourcingiem.
78. Przed wyborem dostawcy usług firma powinna przeprowadzić badanie due diligence w celu zagwarantowania spełnienia wymogów określonych w art. 22 i 31 rozporządzenia delegowanego MiFID II. Firma powinna dopilnować, żeby dostawca usług dysponował niezbędnymi uprawnieniami, zasobami, wiedzą fachową oraz dostępem do wszystkich odpowiednich informacji w celu skutecznego wykonywania zadań komórki ds. nadzoru zgodności z prawem zleconych mu w drodze outsourcingu. Zakres badania due diligence jest zależny od charakteru, skali, złożoności i ryzyka zadań oraz procesów w zakresie zgodności będących przedmiotem outsourcingu.
79. Firmy powinny również dopilnować, żeby w przypadku częściowego lub pełnego outsourcingu komórka ds. nadzoru zgodności z prawem miała charakter stały, tj. dostawca usług powinien być w stanie realizować jej zadania w sposób ciągły, a nie jedynie w szczególnych okolicznościach.
80. Firmy powinny monitorować, czy dostawca usług wypełnia swoje obowiązki w odpowiedni sposób, między innymi poprzez monitorowanie jakości i ilości świadczonych

usług. Kadra kierownicza wyższego szczebla ponosi odpowiedzialność za stałe nadzorowanie i monitorowanie zadań zleconych w drodze outsourcingu oraz powinna posiadać niezbędne zasoby i wiedzę fachową, aby móc wypełniać ten obowiązek. Kadra kierownicza wyższego szczebla może wyznaczyć konkretną osobę do nadzorowania i monitorowania funkcjonowania komórki będącej przedmiotem outsourcingu w jej imieniu.

81. Outsourcing komórki ds. nadzoru zgodności z prawem w obrębie grupy nie ogranicza odpowiedzialności kierownictwa wyższego szczebla poszczególnych firm należących do grupy. Centralizacja komórki ds. nadzoru zgodności z prawem może jednak w pewnych przypadkach poprawić dostęp inspektora nadzoru do informacji i zwiększyć skuteczność działania tej komórki, zwłaszcza jeżeli poszczególne podmioty mają wspólną siedzibę.
82. Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w art. 22 ust. 4 rozporządzenia delegowanego MiFID II, jeżeli ze względu na charakter, skalę i złożoność prowadzonej działalności oraz charakter i zakres usług inwestycyjnych i działalności inwestycyjnej dana firma nie spełnia wymogów określonych w art. 22 ust. 3 lit. d) rozporządzenia delegowanego MiFID II (tj. jej pracownicy odpowiedzialni za nadzór zgodności z prawem są również zaangażowani w świadczenie usług lub działań, które monitorują), może uznać, że outsourcing zadań komórki ds. nadzoru zgodności z prawem jest prawdopodobnie właściwym podejściem.
83. W żadnym przypadku outsourcing komórki ds. nadzoru zgodności z prawem nie powinien (i) obniżać jakości jej funkcjonowania i niezależności, (ii) stwarzać nadmiernego dodatkowego ryzyka operacyjnego, (iii) utrudniać działania wewnętrznych mechanizmów kontrolnych ani (iv) ograniczać zdolności firmy i odpowiedniego właściwego organu do nadzorowania przestrzegania obowiązujących wymogów.
84. Outsourcing całości lub części zadań komórki ds. nadzoru zgodności z prawem podmiotom spoza UE może potencjalnie utrudnić kontrolę komórki ds. nadzoru zgodności z prawem i nadzór nad nią, a zatem powinien podlegać ściślejszemu monitorowaniu.
85. W przypadku rozwiązania umowy outsourcingowej dotyczącej prowadzenia komórki ds. nadzoru zgodności z prawem firmy powinny zapewnić ciągłość funkcjonowania komórki poprzez przeniesienie jej z powrotem do firmy lub zlecenie jej prowadzenia innemu dostawcy.

3. Przegląd komórki ds. nadzoru zgodności z prawem przez właściwe organy

Wytyczne dotyczące przeglądu komórki ds. nadzoru zgodności z prawem przez właściwe organy

(art. 7 MiFID II i art. 22 rozporządzenia delegowanego MiFID II)

Wytyczna 12

86. Właściwe organy powinny dokonywać przeglądu tego, w jaki sposób firmy planują spełniać i wdrażać wymogi dotyczące komórki ds. nadzoru zgodności z prawem oraz utrzymywać zgodność z nimi. Powinno to mieć miejsce w kontekście procesu wydawania zezwoleń, jak również w trakcie prowadzenia bieżącego nadzoru z wykorzystaniem podejścia opartego na ocenie ryzyka.
87. Artykuł 7 MiFID II stanowi, że „właściwy organ nie udziela zezwolenia (firmie), o ile i dopóki nie upewni się, że wnioskodawca spełnia wszystkie wymogi wynikające z przepisów przyjętych zgodnie z niniejszą dyrektywą (MiFID II)”. W związku z tym właściwy organ powinien ocenić, czy komórka ds. nadzoru zgodności z prawem firmy ma adekwatne zasoby i organizację oraz czy ustanowiono odpowiednią hierarchię podległości służbowej. Właściwy organ powinien wymagać, jako warunek uzyskania zezwolenia, wprowadzenia do komórki ds. nadzoru zgodności z prawem wszelkich niezbędnych zmian.
88. Ponadto w ramach bieżącego procesu nadzorczego właściwy organ powinien – stosując podejście oparte na ocenie ryzyka – dokonać oceny, czy środki wdrożone przez firmę w odniesieniu do komórki ds. nadzoru zgodności z prawem są odpowiednie, i czy komórka ds. nadzoru zgodności z prawem właściwie wypełnia swoje obowiązki. Firmy inwestycyjne ponoszą odpowiedzialność za ustalenie, czy w związku z przekształceniami modelu biznesowego firmy niezbędne są zmiany pod względem zasobów i organizacji komórki ds. nadzoru zgodności z prawem. Właściwe organy powinny również w ramach bieżącego nadzoru i zgodnie z podejściem opartym na ocenie ryzyka oceniać i monitorować w stosownych przypadkach, czy takie zmiany są niezbędne oraz czy zostały wdrożone. Właściwy organ powinien wyznaczyć firmie rozsądny termin na wprowadzenie zmian. Zmiany wprowadzane przez firmy nie muszą jednak podlegać zatwierdzeniu właściwych organów.
89. Jak wspomniano w pkt 52 powyżej, niektóre właściwe organy wydają licencję mianowanemu inspektorowi nadzoru lub zatwierdzają jego mianowanie po ocenie kwalifikacji inspektora nadzoru.
90. Inne podejście regulacyjne polega na wymaganiu oceny kwalifikacji inspektora nadzoru wyłącznie od kadry kierowniczej wyższego szczebla firmy inwestycyjnej. Niektóre państwa członkowskie wymagają, aby firmy zawiadamiały właściwe organy o mianowaniu i zastąpieniu inspektora nadzoru. W niektórych jurysdykcjach zawiadomieniu takiemu musi również towarzyszyć szczegółowe wskazanie powodów zastąpienia inspektora nadzoru. Może to pomóc właściwym organom uzyskać wiedzę o potencjalnych napięciach między inspektorem nadzoru a kadrami kierowniczą wyższego szczebla, które mogą wskazywać na uchybienia w zakresie niezależności komórki ds. nadzoru zgodności z prawem.
91. Niektóre państwa członkowskie wymagają od inspektora nadzoru wypełniania rocznego kwestionariusza w celu zebrania informacji na temat przestrzegania przepisów przez firmę. Kwestionariusz ma formę siatki oceny pozwalającej zorientować się, w jaki sposób firma zamierza prowadzić i monitorować swoją działalność. Siatka zawiera pytania dotyczące wszystkich usług inwestycyjnych, do świadczenia których uprawniona jest

firma. Niektóre pytania dotyczą również monitorowania i kontroli działalności prowadzonej przez firmę (np. tego, jak zorganizowane są komórki ds. kontroli, komu podlegają, czy niektóre funkcje są zlecane na zewnątrz itp.); siatka zawiera także szereg otwartych pól, w których firma powinna opisać wszelkie istotne zmiany i rozwój sytuacji w porównaniu z poprzednimi latami). Przed odesłaniem do właściwego organu odpowiedzi mogą być zatwierdzane przez kadrę kierowniczą wyższego szczebla firmy. Kwestionariusz ten mógłby być znormalizowanym sprawozdaniem sporządzanym w formie nadającym się do odczytu maszynowego w celu umożliwienia ekstrakcji danych, włączenia wskaźników jakościowych i oznaczania nieprawidłowości w sposób zasobooszczędny. Kwestionariusz mógłby być wykorzystywany przez właściwe organy jako narzędzie umożliwiające monitorowanie firmy oraz wymagania od niej przyjęcia planu działania służącego eliminowaniu problemów, jak również określanie priorytetów nadzoru właściwego organu i kalibrowania jego podejścia opartego na ocenie ryzyka.

92. Powyższe praktyki mogłyby być pomocne innym właściwym organom.

VI. Tabela korelacji między wytycznymi z 2020 r. a wytycznymi z 2012 r.

Wytyczne z 2020 r.	Wytyczne z 2012 r.
Obowiązki komórki ds. nadzoru zgodności z prawem	
Ocena ryzyka braku zgodności <i>Wytyczna 1</i>	Ocena ryzyka braku zgodności <i>Wytyczna ogólna 1</i>
Obowiązki komórki ds. nadzoru zgodności z prawem w zakresie monitorowania <i>Wytyczna 2</i>	Obowiązki komórki ds. nadzoru zgodności z prawem w zakresie monitorowania <i>Wytyczna ogólna 2</i>
Obowiązki sprawozdawcze komórki ds. nadzoru zgodności z prawem <i>Wytyczna 3</i>	Obowiązki sprawozdawcze komórki ds. nadzoru zgodności z prawem <i>Wytyczna ogólna 3</i>
Obowiązki komórki ds. nadzoru zgodności z prawem w zakresie doradztwa i pomocy <i>Wytyczna 4</i>	Obowiązki komórki ds. nadzoru zgodności z prawem w zakresie doradztwa <i>Wytyczna ogólna 4</i>
Wymogi w zakresie organizacji komórki ds. nadzoru zgodności z prawem	
Skuteczność komórki ds. nadzoru zgodności z prawem	Skuteczność komórki ds. nadzoru zgodności z prawem

Wytyczne z 2020 r.	Wytyczne z 2012 r.
Wytyczna 5	Wytyczna ogólna 5
Umiejętności, wiedza, wiedza fachowa i autorytet komórki ds. nadzoru zgodności z prawem Wytyczna 6	
Stołość komórki ds. nadzoru zgodności z prawem Wytyczna 7	Stołość komórki ds. nadzoru zgodności z prawem Wytyczna ogólna 6
Niezależność komórki ds. nadzoru zgodności z prawem Wytyczna 8	Niezależność komórki ds. nadzoru zgodności z prawem Wytyczna ogólna 7
Proporcjonalność w odniesieniu do skuteczności komórki ds. nadzoru zgodności z prawem Wytyczna 9	Zwolnienia Wytyczna ogólna 8

Łączenie komórki ds. nadzoru zgodności z prawem z innymi komórkami ds. kontroli wewnętrznej Wytyczna 10	Zapewnienie zgodności komórki ds. nadzoru zgodności z prawem z innymi komórkami ds. kontroli wewnętrznej Wytyczna ogólna 9
Outsourcing komórki ds. nadzoru zgodności z prawem Wytyczna 11	Outsourcing komórki ds. nadzoru zgodności z prawem Wytyczna ogólna 10
Przegląd komórki ds. nadzoru zgodności z prawem przez właściwe organy	
Przegląd komórki ds. nadzoru zgodności z prawem przez właściwe organy Wytyczna 12	Przegląd komórki ds. nadzoru zgodności z prawem przez właściwe organy Wytyczna ogólna 11